

Ryčlová, Ivana

Postmoderní překračování žánru odborné literatury?

Opera Slavica. 2016, vol. 26, iss. 3, pp. 82-83

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/136045>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

často poměrně obsáhlých), organizovaná stupňovitě, kdy materiál knihu od knihy narůstá a vychází především ze speciálního, areálového hlediska (literatura Krnovska, Těšínska) pohledem diachronním i synchronním, funkcionálním, stal se Libor Martinek (roč. 1965), jenž projevil ve svém oboru neobyčejnou píli a vytrvalost, významným znalcem problematiky menšinové literatury, národně a jazykově smíšených regionů a meziliterárních vztahů, oblasti, jež sice byla badatelsky mapována mnohem dříve, ale takto komplexně a podrobně i ve vztahu k žhavé současnosti nikoli. Řada témat a problémových okruhů však ještě zůstává otevřena dalšímu zkoumání.

Ivo Pospíšil

Postmoderní překračování žánru odborné literatury?

ЕСАУЛОВ, И.: *Постсоветские мифологии. Структуры повседневности*. Москва: Академика, 2015. 616 s. ISBN 978-5-4225-0097-0.

Ivan Jesaulov (* 1960) je ruský filolog, specialista v oblasti teorie literatury, poetiky a metodologie humanitních věd. Jako autor devíti monografií a více než tří set vědeckých statí věnovaných teorii, poetice a historii ruské literatury patří k osobnostem známým nejen v ruském akademickém prostředí, ale i ve světě. V postsovětském období se snažil uchovat osobní nezávislost, což výrazně zbrzdilo jeho publikační činnost. Přednášel na prestižních západoevropských univerzitách a v USA. Od roku 2011 je vedoucím katedry teorie a historie slovesnosti Ruské pravoslavné univerzity sv. Jana Bohoslova, od roku 2012 profesorem na Literárním institutu M. Gorkého. V letošním roce obdržel Buninovu cenu za literaturu. Žije v Moskvě.

Název publikace odkazuje k tématu autorova dlouhodobého zájmu: o mytologiích psal Jesaulov v minulosti nejednou. V knize, již předkládá čtenářům tentokrát, se snaží ukázat „postsovětské struktury každodennosti“, přičemž si je vědom toho, jak píše v úvodu, že nemůže být objektivním a nestranným pozorovatelem. Sám se totiž nachází uvnitř historického procesu, který zkoumá.

Publikace je žánrově poněkud neobvyklá, neboť její první část nazvaná *Mytologie každodennosti: utváření postsovětského diskursu* je dokumentárním přepisem internetového portálu <http://esaulov.net>, na němž autor od ledna 2012 pravidelně komentuje každodenní události ve své zemi. S tím korespondují i názvy kapitol jako: *Bolševické konotace novoročního projevu prezidenta Medveděva*, *Pussy Riot: jurodivost, nebo šaškovství?*, *Reformy vzdělávání probíhají bolševickými metodami* apod. Společně s pohledem autora jsou publikovány i reakce čtenářů, případně autorova polemika s nimi.

Druhá část publikace s názvem *Axiologie ruské kultury: statě, interview, polemika* má charakter erudovaných literárněvědných komentářů a filozofických úvah. Jsou do ní poněkud neorganicky zařazena také autorova interview pro domácí i zahraniční periodika z let 1994–2014. Vedle sebe zde najdeme kapitoly jako *Genealogie avantgardy*, *Recepce Gogola a vektor rozvoje Ruska*, autorovo interview o sovětské literatuře pro *Canadian Slavonic Papers* či ruský časopis pro architekturu *Imja sobstvennoje*. Místo doslovu nás Jesaulov zahltlí fragmenty z textů, úvah a rozhovorů svých domácích i zahraničních kolegů vyjadřujících se kriticky i souhlasně k jeho statím a monografiím posledního desetiletí.

V knize *Postsovětské mytologie: struktury každodennosti* jsou v novém žánrovém formátu zachyceny a popsány modely kolektivního vědomí, jež se tak či onak projevují prostřednictvím současných mediálně známých osobností Ruska. Jesaulov tak činí s akademickým přístupem, s přesným a jemným pozorováním diskursu ideologicky velmi různorodých reprezentantů postsovětské epochy. Analyzuje řadu aspektů vztahu mezi ruským, sovětským a postsovětským, které nikdy předtím nebyly předmětem vědeckého zkoumání a celospolečenské diskuse.

I když je materiál v Jesaulovově knize různorodý a jeho prezentace stylově velmi pestrá, nikdo nemůže autora osočit, že je nekoncepční. Důsledně se drží jedné otázky, na niž hledá odpověď, a to jaký je skutečný duchovní prostor současného ruského světa, který nezkoumá v rámci jeho dnešních hranic, ale v rámci jeho skutečného historického teritoria, jako duchovní prostor ruského světa, jako pokračování cyrilometodějské pravoslavné civilizace. Autorovým cílem je, aby kniha přispěla „mírou malou a veskrze skromnou k tomu, aby Ruská federace (RSFSR, SSSR) našla cestu ke skutečnému Rusku“, jež mu bylo stejně jako většině obyvatel země svého času „uměle odebráno“.

Při celkově pozitivním hodnocení Jesaulovovy práce se nabízí otázka, zda knižní publikace internetového portálu, reagujícího v čase na aktuální problémy, nepopírá samotnou podstatu tohoto média. Na druhou stranu žijeme v postmoderní době a hranice mezi žánry i formami komunikace jsou natolik rozvolněné, že je zcela na autorovi, jak s textovým materiálem naloží. Kontroverzní otázky, vyčerpávající a otevřené odpovědi – to je, domnívám se, to, čím je Jesaulovova publikace výjimečná, čím se liší od knih jiných autorů, jež mají možná pompéznější formu, ale jen opakují oficiální klišé.

Ivana Ryčlová